

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»
Кафедра теорії і історії мистецтв

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

О.В. Соболев

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«ЕТНОЛОГІЯ»

Освітньо-професійна програма: «Мистецтвознавство»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Харків — 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Етнологія» для студентів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОПП: «Мистецтвознавство». 2019 рік – 13 с.

Розробник:

Сушко Валентина Анатоліївна,
доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри теорії і історії мистецтв

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і історії мистецтв

Протокол від «18» березня 2019 року № 10

Завідувач кафедри ЛС (Л.Д.Соколюк)
(підпис)

Узгоджено:

Декан факультету «Образотворче мистецтво» [підпис] (В.Я.Шевченко)
(підпис)

Керівник навчального відділу ХДАДМ [підпис] (Г.О. Жернокльова)
(підпис)

Обговорено та рекомендовано до затвердження Методичною Радою ХДАДМ

Протокол № 19-03 від «24» 04 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова	
	Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Мистецтвознавство»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції	
		25 год.	8
		Семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		45 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:			
екз.	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (50 %):

для денної форми навчання 45 годин аудиторних (25 – лекційних),

для заочної форми навчання – 8 годин лекційних, 82 – самостійна робота

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Етнологія» є набуття студентами систематичних теоретичних знань з української та загальної етнології, ґрунтовне оволодіння ними практичними навичками етнографічних досліджень на базі отриманих знань з української традиційної культури та етнокультур інших народів.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Етнологія» є набуття студентами-мистецтвознавцями усвідомлення етнічної картини світу, випрацювання навичок атрибуції етнічних явищ, процесів та речових пам'яток.

Мета й завдання гуртка визначають коло теоретичних питань та практичних умінь і навичок, якими мають оволодіти гуртківці:

- 1) предмет і завдання етнології, основні наукові категорії, світові етнологічні школи, їхні погляди на етноси й культуру;
- 2) взаємодія етнології з іншими науками та науковими дисциплінами;
- 3) види та методика проведення етнографічних досліджень, опрацювання їхніх результатів і введення їх у науковий обіг, використання у популяризаторській та виставковій роботі;
- 4) етногенез української нації та етапи формування етнічної території;
- 5) регіональні особливості української традиційної культури;
- 6) характеристика етнокультур національних меншин України.

Основними дидактичними принципами побудови цієї програми є об'єктивність, системність, науковість. У викладанні застосовується комплексний підхід, що полягає у поєднанні етнографічних матеріалів з мистецтвознавчими і фольклорними, використанні різноманітних наочних матеріалів, відвіданні виставок та експозицій музеїв етнографічного, історичного, художнього, літературного профілю для глибшого розкриття сутності народної культури як синтезу духовного й матеріального. Неодмінною умовою є постійне залучення студентів до активної практичної діяльності: збирання як зразків усної народної творчості, так і предметів музейного значення; участь у святах й обрядах; підготовка рефератів, доповідей та дослідницьких робіт для конференцій та конкурсів.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- значення понять “етнос”, “народ”, “нація”, “етнічна група”, “етнографічна група”, “діаспора”, “титульний етнос”, “національна меншина”, “традиційна культура”;
- основні види традиційної культури;
- межі основних історико-етнографічних регіонів України, особливості матеріальної культури;
- назву, особливості заселення, характерні риси регіону проживання.
- основні етапи розвитку етнологічної науки, провідних науковців.

вміти:

- використовувати різні види джерел етнографічної інформації (письмові, речові, зображувальні);
- працювати з предметами Музейного фонду України;
- фіксувати первинний польовий матеріал.
- опрацьовувати матеріали власних польових досліджень.
- використовувати первинні матеріали та наукову літературу у дослідницькій діяльності.

Таким чином, в результаті вивчення навчальної дисципліни «Етнологія» студенти повинні:

- оперувати понятійним апаратом етнографічної науки;
- володіти основними методами етнографічних досліджень;
- опанувати навичками роботи з основними видами джерел;
- вміти вести дискусію, викладати та доводити власну думку (усно та письмово).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

2. Програма навчальної дисципліни

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни складається з 2-х змістовних модулів, яким присвячені 45 годин аудиторних, 45 годин самостійної роботи студентів. Дисципліна викладається на 1 курсі першого рівня вищої освіти (бакалаврат).

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади етнології як науки.

Лекція 1. Науки про народи та народну культуру у світовій гуманітаристиці.

Лекція 2. Предмет, об'єкт, методологія та методика етнології.

Лекція 3. Історія української етнології.

Лекція 4. Світоглядні уявлення. Релігія як компонент етнічної культури.

Лекція 5. Етнопсихологія.

Змістовий модуль 2. Духовна та матеріальна складові етнічної культури.

Лекція 6. Етнодемографія. Родина, системи спорідненості. Сімейна обрядовість.

Лекція 7. Народна архітектура (світоглядний та практичний аспекти).

Лекція 8. Народні заняття, промисли, ремесла та мистецтва.

Лекція 9. Громадські відносини у традиційному суспільстві.

Лекція 10. Календарна обрядовість (міфологічна, ритуальна, звичаєва складові).

Лекція 11. Народний костюм як етнічний маркер.

Лекція 12. Народна кухня.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	С	К.	інд.	с. р.		Л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади етнології як науки.												

Тема 1. Науки про народи та народну культуру у світовій гуманітаристиці.	5	2				3	5,5	0,5				5
Тема 2. Предмет, об'єкт, методологія та методика етнології.	6	2	1			3	5,5	0,5				5
Тема 3. Історія української етнології.	7	3	1			3	6	1				5
Тема 4. Світоглядні уявлення. Релігія як компонент етнічної культури.	7	2	2			3	6,5	0,5				6
Тема 5. Етнопсихологія.	5	2				3	5,5	0,5				5
Разом за змістовим модулем 1	30	11	4			15	50	3				26
Змістовий модуль 2. Духовна та матеріальна складові етнічної культури.												
Тема 1. Етнодемографія. Родина, системи спорідненості. Сімейна обрядовість.	9	2	3			4	8,5	0,5				8
Тема 2. Народна архітектура	8	2	2			4	9	1				8
Тема 3. Народні заняття, промисли, ремесла та мистецтва.	8	2	2			4	8,5	0,5				8
Тема 4. Громадські відносини	7	2	1			4	9	1				8
Тема 5. Календарна обрядовість	8	2	2			4	8,5	0,5				8

Тема 6. Народний костюм	10	2	4			4	9	1				8
Тема 7. Народна кухня	8	2	2			4	8,5	0,5				8
Разом за змістовим модулем 2	60	14	16			30	61	5				56
Усього годин	90	25	20			45	90	8				82

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ЕТНОЛОГІЯ ЯК НАУКА. ІСТОРІЯ ЕТНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ	2
2	ДУХОВНА ЕТНОКУЛЬТУРА	4
3	КАЛЕНДАРНА ОБРЯДОВІСТЬ	2
4	РОДИННА ОБРЯДОВІСТЬ	2
5	ЖИТЛО В ТРАДИЦІЙНІЙ НАРОДНІЙ КУЛЬТУРІ	2
6	ГРОМАДСЬКІ ВІДНОСИНИ В ТРАДИЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ	2
7	НАРОДНИЙ КОСТЮМ ЯК МАРКЕР ТРАДИЦІЙНОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ	4
8	НАРОДНА КУХНЯ В ТРАДИЦІЙНІЙ НАРОДНІЙ КУЛЬТУРІ	2

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачаються програмою.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачаються програмою.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Науки про народи та народну культуру у світовій гуманітаристиці.	3 / 5
2	Тема 2. Предмет, об'єкт, методологія та методика етнології.	3 / 5
3	Тема 3. Історія української етнології.	3 / 5

4	Тема 4. Світоглядні уявлення. Релігія як компонент етнічної культури.	3 / 6
5	Тема 5. Етнопсихологія.	3 / 5
	Змістовий модуль 2. Духовна та матеріальна складові етнічної культури.	
6	Тема 1. Етнодемографія. Родина, системи спорідненості. Сімейна обрядовість.	4 / 8
7	Тема 2. Народна архітектура	4 / 8
8	Тема 3. Народні заняття, промисли, ремесла та мистецтва.	4 / 8
9	Тема 4. Громадські відносини	4 / 8
10	Тема 5. Календарна обрядовість	4 / 8
11	Тема 6. Народний костюм	4 / 8
12	Тема 7. Народна кухня	4 / 8
	Разом	45 / 82

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні заняття не передбачаються програмою.

10. Методи навчання

Основними дидактичними принципами побудови цієї програми є об'єктивність, системність, науковість. У викладанні застосовується комплексний підхід, що полягає у поєднанні етнографічних матеріалів з мистецтвознавчими і фольклорними, використанні різноманітних наочних матеріалів, відвіданні виставок та експозицій музеїв етнографічного, історичного, художнього, літературного профілю для глибшого розкриття сутності народної культури як синтезу духовного й матеріального. Неодмінною умовою є постійне залучення студентів до активної практичної діяльності: збирання як зразків усної народної творчості, так і предметів музейного значення; участь у святах й обрядах; підготовка рефератів, доповідей та дослідницьких робіт для конференцій та конкурсів

11. Методи контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання є іспит.

Засобами діагностики успішності навчання є такі види поточного контролю, як:

- участь у семінарських заняттях;
- проведення власних польових досліджень у формі опитування та інтерв'ювання за допомогою запропонованого викладачем «Запитальника» з оформленням належної польової документації;
- підготовка звіту про проведені власні польові дослідження.

На особливе заохочення заслуговують ті студенти, результати польових досліджень яких оприлюднено на конференціях.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	10	100
45	45		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	Зараховано
82 – 89	добре	
75 – 81		
64 – 74	задовільно	
60 – 63		
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Етнологія».

14. Рекомендована література

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів, 1993. 272 с.
2. Астахова О.В., Крупа Т.М., Сушко В.А. Свята та побут Слобожанщини: Альбом / О.В.Астахова, Т.М.Крупа, В.А.Сушко.– Харків: Колорит, 2004.– 125 с.: іл.– (Серія "Українська колекція").
3. Артюх Л.Ф. Народне харчування українців та росіян північно-східних районів України.– К.: Наукова думка, 1982.– 112 с.
4. Багалій Д.І. Історія Слобідської України / Передмова, коментар В.В.Кравченка.– Харків: Основа, 1991.– 256 с.: іл.
5. Байбурин А.К. Жилище в обрядах и представлениях восточных славян.– Л.: Наука, Ленинградское отделение, 1983.– 192 с.
6. Байбурин А.К. Календарь и трудовая деятельность человека.– Л.: Общество "Знание" РСФСР, 1989.– 32 с.

7. Байбурин А.К. Некоторые вопросы изучения объективированных форм культуры (К проблеме этнографического факта) // Памятники культуры народов Европы и европейской части СССР. Сб. МАЭ.– Л.: Наука, 1982.– Т. XXXVIII.– с. 6–15.
8. Байбурин А.К. Ритуал в традиционной культуре: структурно-семантический анализ восточнославянской обрядности.– СПб, Наука, 1993.– 240 с.
9. Байбурин А.К. Ритуал: свое и чужое // Фольклор и этнография. Проблемы реконструкции фактов традиционной культуры: Сб. науч. тр. / АН СССР, Ин-т этнографии им. Н.Н.Миклухо-Маклая; [Отв. ред. Б.Н.Путилов].– Л.: Наука, Ленинград. отд-ние, 1990.– 231, [2] с.: ил.
10. Байбурин А.К. Семиотические аспекты функционирования вещей // Этнографическое изучение знаковых средств культуры. – Л.: Наука, 1989. – с. 63–88.
11. Байбурин А.К., Топорков А.Л. У истоков этикета: Этнографические очерки. – Л.: Наука, Ленинград. отд-ние, 1990.– 168 с.: ил.
12. Білецька В. Українські сорочки, їх типи, еволюція й орнаментация // Матеріали до етнології й антропології / Етнографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Т. XXI-XXII – Частина 1. Збірник праць, присвячений пам'яті В.Гнатюка. [Впорядкував Ф.Колесса].– Львів: З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка, 1929.– С. 43–109.
13. Борисенко В.К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців.– К.: Унісерв, 2000.– 191 с.
14. Боряк О. Ткацтво в обрядах та віруваннях українців (середина XIX – початок XX ст.).– К.: б. вид., 1997.– 196 с.
15. Бромлей Ю.В. Очерки теории этноса. – М.: Наука, 1983. – 416 с.
16. Будзан А.Ф. Різьба по дереву в західних областях України. К., 1960.
17. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: космогонічні українські народні погляди та вірування. – К.: Довіра, 1992.– 416 с.
18. Велецкая Н.Н. Языческая символика славянских архаических ритуалов. – М.: Наука, 1978. – 240 с.
19. Веселовский А. Миф и символ (Публикация К.Ровды) // Р.Ф.- Т. XIX: Вопросы теории фольклора.– Л.: Наука, 1979.– с. 186–199.
20. Виникнення орнаменту і класифікація орнаментальних мотивів. Вип. I. / Укл. Г.Г.Стельмащук. Львів, 1993.
21. Вовк Х.К. Студії з української етнографії та антропології.– К.: Мистецтво, 1995.– 336 с.: іл.
22. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис.- К.: Оберіг, 1993.- 592 с.
23. Восточнославянский этнографический сборник / Труды Института этнографии им. Миклухо-Маклая, новая серия. Т. XXXI.– М., Изд-во АН СССР, 1956.– 808 с.
24. Гаврилюк Н.К. Картографирование явлений духовной культуры (По материалам родильной обрядности украинцев).– К.: Наукова думка, 1981.–280 с.

25. Геннеп, А. ван. Обряды перехода. Систематическое изучение обрядов / Пер. с франц. – М.: Изд. Фирма "Восточная литература" РАН, 1999. – 198 с.
26. Горленко В.Ф. Становление украинской этнографии конца XVIII – первой половины XIX ст. – К.: Наукова думка, 1988. – 214 с.
27. Гримич М. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців (когнітивна антропологія). – К., б. м., б. р. – 380 с.
28. Гринченко Б.Д. Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседней с ней губерниях. – Вып. I–III. – Чернигов: Типография губернского земства. – Вып. I. – 1985; Вып. II. – 1897; Вып. III. – 1899. – 761 с.
29. Грінченко Б.Д. Словарь української мови / Б.Д.Грінченко. – Т. IV Р–Я. – К.: Видавництво Академії Наук УРСР, 1959. – 564 с.
30. Громыко М.М. Традиционные нормы поведения и формы общения русских крестьян XIX в. – М.: Наука, 1986. – 276 с.
31. Грушевський М.С. Початки громадянства (генетична соціологія). – Відень, 1921. – 328 с.
32. Гургула І.В. Народне мистецтво західних областей України. К., 1966.
33. Гуревич А.Я. Проблемы средневековой народной культуры. – М.: Искусство, 1981. – 359 с.
34. Гусев В.Е. Эстетика фольклора. – Л.: Наука, 1967. – 319 с.
35. Данилюк А. Г. Давня архітектура українського села: Етнографічний нарис. К.: Техніка, 2008. 256 с.
36. Данилюк А. Г. Українська хата. Київ: Наукова думка, 1991. 110 с.
37. Элиаде Мирча. Космос и история. – М.: Прогресс, 1987. – 312 с.
38. Этнические стереотипы мужского и женского поведения. – М., Наука, 1991. – 320 с.
39. Этнические стереотипы поведения / Под ред. А.К.Байбурина. – Л.: Изд-во "Наука", Ленинград. отд., 1985. – 328 с.
40. Этнокультурные процессы Восточного Полесья в прошлом и настоящем / Гурко А.Вл. [и др.]; редкол. : А. Вл. Гурко, И. В. Чаквин, Г. И. Касперович; Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора имени К. Крапивы. – Минск : Беларус. наука, 2010. – 466 с. : ил.
41. Еремина В.И. Ритуал и фольклор / Отв. ред. А.А.Горелов. – Ленинград: Наука, Ленинградское отделение, 1991. – 208 с.
42. Зеленин Д.К. Восточнославянская этнография. Пер. с нем. К.Д.Цивиной. Примеч. Т.А.Бернштам, Т.В.Станюкович и К.В.Чистова. Послесл. К.В.Чистова. – М.: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1991. – 511 с.: ил.
43. Зеленин Д.К. Избранные труды: Статьи по духовной культуре. 1901–1913. – М.: ИНДРИК, 1994. – 398 с.
44. Жизнь и творчество крестьян Харьковской губернии. Старобельский уезд. Очерки по этнографии края / Под ред. В. В. Иванова. Т. I. – Харьков: Изд. губ. стат. комитета, 1898. – 1012 с.
45. Иванов П. В. Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии // Сборник ХИФО. Т. 17. – Х., б. вид., 1907. – С. 74-109.

46. Іларіон, митр. Дохристиянські вірування українського народу: Іст. реліг. моногр.– К.: АТ "Обереги", 1991.– 424 с.
47. Калашникова Н.М., Плужникова Г.А. Одежда народов СССР: Из коллекций Государственного музея этнографии народов СССР (Ленинград).– М.: Планета, 1990.–224 с.
48. Камінська Н.М., Нікуленко С.І. Костюм в Україні від Київської Русі до XXI століття. – Харків, Золоті сторінки, 2004. – 208 с.: 32 іл.
49. Квас О.В. Вплив етнічних стереотипів на процес міжособистісного оцінювання / Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.05 / О.В. Квас; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. — К., 2003. — 20 с.
50. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія / Упоряд., приміт. І.П.Бетко, А.М.Полотай; вступна ст. М.Т.Яценка.– К.: Либідь, 1994.– 384 с.
51. Куліш П. Записки о Южной Руси в двух томах.– К.: Дніпро, 1994.– 719 с.
52. Леви-Строс К. Структурная антропология.– М.: Наука, 1983.– 536 с.
53. Манжура И. И. Сказки, пословицы и т. п., записанные в Екатеринославской и Харьковской губерниях // Сб. ХИФО.- 1890.- Т.2.- Вып. 2.
54. Маслова Г.С. Народная одежда в восточнославянских традиционных обычаях и обрядах XIX – нач. XX в.– М.: Наука, 1984.– 216 с.
55. Матейко К. І. Український народний одяг.– К.: Наук. думка, 1977.– 224 с.
56. Муравський шлях-97: Матеріали комплексної фольклорно-етнографічної експедиції / Упор. Краси́ков М., Олійник Н., Осадча В., Семенова М.- Харків: 1998.- 360 с.
57. Найден О.С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості.– К.: АртЕК, 1999.– 256 с.: іл.
58. Пісні Слобідської України. Фонографічна збірка: Пісні Харківщини. В.1. / Збирацька робота, розшифровка нотних текстів та упорядкування Л.Новикової.– Харків: Майдан, 1996.– 188 с.
59. Помнікі мастацкай культуры Беларусі / Б.А.Лазука, Л.Я.Агеева, Дз.Я.Баброўскі і інш. – Мінск, «Беларусь», 2012. – 416 с. : іл.
60. Попович М.В. Мироззрение древних славян. – К.: Наукова думка, 1985.– 168 с.
61. Потебня А.А. Символ и миф в народной культуре / [Сост., подгот. текстов, ст. и коммент. А.Л.Топоркова].– М.: Лабиринт, 2000.– 479 с.
62. Потієнко А. А. Старый Крым: историко-краеведческие очерки. Симферополь ООО "Фирма "Салта" ЛТД". 2007. 156 с.
63. Пошивайло О.М. Гончарство Лівобережної України XIX – початку XX століть і відображення в ньому основних духовних настанов української народної свідомості.– Київ, Молодь, 1991.– 282 с.
64. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки.– СПб., Издательство СПб.ГУ, 1996.– 364 с.: ил.
65. Самойлович В. П. Українське народне житло (кінець XIX – початок XX ст.). Київ: Наукова думка, 1972. 24 с.
66. Сахута Я.М. Беларускае народнае мастацтва / Я.М.Сахута.– Мінск : Беларусь, 2011. – 367 с.: іл.

67. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики. К., 2005.
68. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського.– К.: Наук. думка.– 1989.– 304 с.: іл.
69. Скуратівський В.Т. Місяцелік: Український народний календар. – К.: Мистецтво, 1992.– 208 с.
70. Славянський и балканський фольклор. Народная демонология. – М., Издательство "Индрик", 2000.– 400 с.
71. Стельмах Г. Ю. Історичний розвиток сільських поселень на Україні: іст.-етногр. дослідж. Київ: Наукова думка, 1964. 230 с.
72. Стельмащук Г.Г. Традиційні головні убори українців / АН України. Інститут народознавства.– К.: Наук. думка, 1993.– 240 с.
73. Сумцов М. Ф. Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. Вибрані праці / упоряд. М. М. Красиков. Харків: Видавництво «АТОС», 2008. 508 с.
74. Сумцов Н. Ф. Очерки народного быта (из этнографических экскурсий 1901 г. по Ахтырскому уезду) // Сб. ХИФО. Т.13.- Харьков: б.вид., 1913.- С.1-57.
75. Сумцов Н. Ф. Писанки.-К., 1891.
76. Сумцов М. Ф. Слобожане: іст.-етн. розвідка.- Харків: Союз, 1918.- 240 с. (Перевидане 2002 р. у харківському видавництві “Акта”).
77. Таранушенко С.А. Житло старої Слобожанщини. Х.: Харківський приватний музей міської садиби, 2010. 168 .
78. Таранушенко С. Мистецтво Слобожанщини XVII – XVIII вв. Харків, Музей українського мистецтва, 1928. 9 с., XXXVI табл. Іл.
79. Таранушенко С. А. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр.: монографічні видання статті, рецензії, додатки, таранушенкознавчі студії, ілюстрації, довідкові матеріали / упоряд. О. О. Савчук, М. М. Красиков, С. І. Білокінь. Харків : Видавець Савчук О. О., 2011. 692 с.
80. Таранушенко С. Українські народні меблі / Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. Інститут рукопису. Х.: Харківський приватний музей міської садиби, 2010.
81. Тэрнер В. Символ и ритуал.– М.: Наука, 1983.– 277 с.
82. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII — XVIII ст.). К., 1992.
83. Тойнбі А.Дж. Постыжение истории: Пер. с англ. / Сост. Огурцов А.П.; Вступ. ст. Уколовой В.И.; Закл. ст. Рашковского Е.Б.– М.: Прогресс, 1991.– 736 с.
84. Токарев С.А. История русской этнографии / Составитель и отв. редактор О.А.Платонов. – М.: Институт русской цивилизации, 2015. – 656 с.
85. Токарев С.А. Ранние формы религии.– М.: Политиздат, 1990.– 622 с.
86. Українська вишивка: Альбом / Авт. Тексту та упоряд. Т.Кара-Васильєва.– К.: Мистецтво, 1993.– 264 с.: іл.
87. Українське народне мистецтво. Вбрання.– К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961.– 328 с.
88. Украинцы.– М.: Наука, 2000.– 535 с., ил.

89. Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах.– Опішне: Українське народознавство, 1999.
90. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П.Пономарьова, Т.В.Косміної, О.О.Боряк. Вст.ст. А.П.Пономарьова.– 2-ге вид.– К.: Либідь, 1991.– 640 с.: іл.
91. Фрэзер Дж.Дж. Золотая ветвь: Исследование магии и религии / Дж.Дж.Фрэзер; Пер с. англ. М.К.Рыклина.– М.: ООО "Издательство АСТ": ЗАО НПП "Ермак", 2003.– 781, [3] с.– (Philosophy).
92. Фрейденберг О.М. Миф и литература древности.– М.: Наука, 1978.– 605 с.
93. Шевченко Є. Народна деревообробка в Україні: Словник народної термінології / Наук. редактор М.Кодак.– К.: Артанія, 1997.– 312 с.: іл.
94. Шевченко Є.І. Українська народна тканина.– К., Артанія, 1999.– 416 с.: іл.
95. Щербаківський В. Українське мистецтво: Вибрані неопубліковані праці / Упоряд., вст. ст. В. Ульяновського; додаток П. Герчанівської, В. Ульяновського. Київ, 1995.
96. Юнг К.Г. Божественный ребенок: Аналитическая психология и воспитание: Сб.– М.: "Олимп"; ООО "Издательство АСТ-ЛТД", 1997.– 400 с.
97. Юрченко П. Г. Народное жилище Украины. М.: Государственное архитектурное издательство Академии архитектуры СССР, 1941. 85 с.

СПИСОК МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бернштам Т.А. Новые перспективы в познании и изучении традиционной народной культуры: (теория и практика этнографических исследований). – К.: Республіканська асоціація українознавців, 1993.–184 с.
2. Громов Г.Г. Методика этнографических экспедиций. – М., Издательство Московского университета, 1966.– 120 с.
3. Гусев В.Е. "Плюрализм" и "универсализм" в методологии фольклористики // Методы изучения фольклора: Сборник научных трудов.– Л., 1983.– с. 5–14.
4. Дмитренко Микола: Українська фольклористика: історія, теорія, практика. – К.: Ред. часопису "Народознавство", 2001.– 576 с.
5. Жданко Т.А., Крупянская Б.Ю., Терентьева Л.Н. Об организации и методике полевых этнографических исследований // Советская этнография.– 1956.– № 3.– С. 25–34.
6. Історія міст і сіл Української РСР у двадцяти шести томах. Харківська область.– К.: Головна редакція Радянської енциклопедії АН УРСР, 1967.– 1002 с.
7. Кабо Е.О., Кабо В.Р. Методологическая роль статистического метода в этнографических исследованиях // Научные доклады высшей школы. Философские науки.– 1964.– № 6.
8. Ковалівський А.П. Картографічний метод в етнології // Науковий збірник Харківської науково-дослідчої катедри історії української культури. Ч. VII. На пошану Д.І.Багалія з його портретом. Етнологічно-краєзнавча секція. В. I. / За ред. проф. О.В.Ветухова. – Харків, Державне видавництво України, 1927. – С. 3–62.
9. Очерки общей этнографии. Европейская часть СССР / Академия наук СССР. Институт этнографии им. Н.Н.Миклухо-Маклая / Под ред. С.П.Толстова, Н.Н.Чебоксарова, К.В.Чистова.– М.: Наука, 1968.– 480 с.
- 10.Павленко В.М., Таглін С.О. Етнопсихологія: Навч. посібник.– К.: Сфера, 1999.– 408 с.
- 11.Проблемы изучения культурного наследия.– М.: Наука, 1985.– 336 с.
- 12.Проблемы картографирования в языкознании и этнографии.– Л.: Наука, 1974.
- 13.Сегеда С.П. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект / Автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.05; 03.00.14 / С.П. Сегеда; НАН України. Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. — К., 2002. — 35 с.
- 14.Токарев С.А. Аксиологический подход к культурной традиции // Советская этнография.– 1981.– № 2.– С. 104.
- 15.Токарев С.А. К методике этнографического изучения материальной культуры // Советская этнография.– 1970.– № 4.
- 16.Токарев С.А. Обычаи и обряды как объект этнографического исследования // Советская этнография.– 1980.– № 3.– С.26–36.

СПИСОК ПІДРУЧНИКІВ ТА ПОСІБНИКІВ:

1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. У двох томах / Запаско Я.П. (керівник авторського колективу), Голод І.В., Білик В.І., Кравченко Я.О., Лупій С.П., Любченко В.Ф., Мельник І.А., Чарновський О.О., Шмагало Р.Т. Львів,

2000.

2. Етнографія України / За ред. С. А. Макарчука.– Львів: Світ, 1994.– 520 с.
3. Этнография: Учебник / Под ред. Ю.В.Бромлея и Г.Е.Маркова. – М.: Высшая школа, 1982. – 320 с., ил.
4. Ковальчук О.В. Українське народознавство.– К.: Освіта, 1992.– 176 с.
5. Культура та побут населення України.– 2-е вид., доп. та перероб.– К., Либідь, 1993.– 288 с.
6. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В.К.Борисенко.– К.: Либідь, 2007.– 400 с.
7. Українська минувшина: Ілюстр. етн. довідник / А.П.Пономарьов, Л.Ф.Артюх, Т.В.Косміна та ін.– К.:Либідь, 1993.– 256 с.; іл.

15. Інформаційні ресурси

1. www.etnolog.org.ua – офіційний сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики, етнології імені М.Т.Рильського НАН України